

Til Oslo kommune ved Byrådsavdeling for oppvekst og kunnskap Ref.: 20/6978-25

Oslo, 27. januar 2022

Høringsinnspill til Byrådssak om barnevernet i Oslo

Vi vil takke for muligheten til å komme med innspill til høringsnotatet om byrådssak om barnevernet «Kvalitetsreform barnevernet».

Innledning

Akademikerforbundet er en fagforening som er organisert i Unio. Vi organiserer barnevernspedagoger, sosionomer og andre yrkesgrupper som jobber i ulike deler av barnevernet i Oslo, både som ledere og medarbeidere, i bydelenes barnevernstjenester, i ulike deler av Barne- og familieetaten og i andre instanser og tjenester rettet mot utsatte barn og unge.

Akademikerforbundets barnevernspolitikk

Vi er overordnet sett opptatt av at barnevernet trenger gode og forutsigbare rammebetingelser for å kunne møte og samarbeide godt med barn, ungdom, deres foreldre og øvrige nettverk og med andre tjenester og instanser. God nok kompetanse, god bemanning og tilgang til adekvate og kvalitetssikrede tiltak er sentralt. *De ansatte er den viktigste ressursen i barnevernet.* God ledelse og hensiktsmessig organisering av kompetansen og ressursene er suksesskriterier for god kvalitet i barnevernet.

Riktig bruk av kompetanse innebærer fokus på hvordan tjenestene organiseres og ledes. Et organisatorisk fokus handler både om strukturer som etableres, og ikke minst om hva slags kultur en ønsker å fremme. Dette må inkludere samhandlingen sammen med de andre nøkkelinstantene i barns oppvekst.

God ledelse er ikke et individuelt ansvar for ledere i Oslo kommune, men noe som må sikres gjennom forutsigbare strukturer, lederstøtte i alle ledd og kollektivt samarbeid. I barnevernsfaglig sammenheng er god ledelse avgjørende for at medarbeidere, som hver dag møter utsatte barn og unge, kan drive gode prosesser for at barn og unge skal få det bedre. Å bygge gode lederskap og lærende organisasjoner i barnevernet, med alt det innebærer, er nødvendig for å sikre gode for den barnevernsfaglige skjønnsutøvelsen og derav kvalitet.

Kvalitet i barnevernet handler videre i stor grad om hva slags kompetanse de ansatte innehar, og hvordan kompetansen nyttiggjøres i det barnevernsfaglige arbeidet. Utøvelse av barnevernsfaglig arbeid handler om å forvalte et barnevernsfaglig skjønn for at barn og unge skal få riktig hjelp til rett tid. Akademikerforbundet mener at barneverns-
pedagogutdanningen bør bli et femårig fagintegreert klinisk masterstudie, på like linje med alle lærerutdanningene, for å sikre et styrket kompetansegrunnlag i barnevernet. Dette med bakgrunn i det som Bufdir (i kompetanseutredningen fra 2019, side 51) blant annet slår fast, at «Vi ser en tydelig etterspørsel etter en sterk barnevernsprofesjon med kunnskaper, ferdigheter og egnethet for arbeidet i barnevernet, og som kan ramme inn det tverrfaglige arbeidet. Barnevernspedagoger er i dag den eneste utdanningsgruppen som har barnevernet som sitt primære yrkesfelt. De er også den største utdanningsgruppen i kommunalt og statlig barnevern.»

Medvirkning fra barn og unge selv har de senere år fått nødvendig oppmerksomhet, der Oslo på flere måter har gått foran i Norge. En viktig del av det å sikre god medvirkning er gjensidig tillit. Vi deler byrådetts ambisjoner om at slik tillit skal gjennomsyre hele barnevernsorganisasjonen i Oslo. Dette betinger etter vårt syn at de ansatte, som hver dag skal møte barn og unge, får ta del i utviklingen av lærende organisasjoner lokalt i egen tjeneste, jf. betydning av ledelse.

I lys av oppvekstreformen er en grunnleggende diskusjon knyttet til hvilken arbeidsdeling en kan se for seg mellom barnevernet og øvrige tjenester og instanser i bydelene og kommunen og utenfor kommunen, og hvordan de totale ressursene kan benyttes best mulig for å løse samfunnsoppdraget om vern av barn. Med oppvekstreformen skal alle instanser og tjenester som arbeider med barn og unge og deres foreldre bidra til å styrke det forebyggende arbeidet overfor utsatte barn og unge. På den måten er et godt barnevern hele kommunens ansvar. Barnevernstjenesten må etter vårt syn ses på som en **barnevernsfaglig spesialisttjeneste** som skal kunne håndtere mer alvorlige livs- og omsorgssituasjoner for og med barn og ungdom. Barnevernstjenestene må derfor kunne stå i arbeid med høy grad av alvorlighet og kompleksitet. Som det fremheves i høringsnotatet, så er barn som lever med vold, overgrep, dårlige levekår, psykisk uhelse, rus og kriminalitet særlig utsatt. Barnevernet må kunne være en instans med høy spesialisert kompetanse, som bidrar til å sikre skreddersydd og samtidig hjelp.

Barnevernet kunne tilby hjelp og tiltak som treffer rotårsakene for barnets og ungdommens utfordringer, for å kunne bidra til et endringsarbeid som gir ønsket utvikling for barnet og ungdommen og deres omsorgspersoner og omgivelser. Bydelene og kommunen som helhet bør ha en balansert, bred og variert tiltaksvifte, som kan sikre ivaretagelse av barn uavhengig av alvorlighetsgrad. Bydelsomfattende tilbud om ulike spesialiserte barnevernsfaglig hjemmebaserte tiltak kan være en hensiktsmessig måte å sikre at alle barn og unge i Oslo gis adekvate tilbud, uavhengig av den enkelte bydels tiltaksportefølje.

Et begrepsapparat som er nyttig i denne sammenhengen er universelt selektert og indikativt forebyggingsnivå. Universelt nivå handler om tiltak som omfatter alle barn og unge. Selektert nivå retter seg mot utsatte grupper barn og unge og deres familier, der ulike risikofaktorer eksisterer. Indikativt nivå retter seg mot de barn og unge som allerede har utviklet uttrykk og/eller lever med omstendigheter som anses som alvorlige og skadelige og ofte kan ha vedvart over tid. Dette kan benyttes som grunnlag for å vurdere alvorlighetsgrad og nivå av spesialisering som hjelpen bør innrettes etter.

Det er naturlig å se for seg at ansvar for universelle og selekterte tiltak ligger hos bydelene. Tiltak på indikativt nivå kan ligge på bydel, eksempelvis ulike former for miljøterapeutiske og arenafleksible tiltak. Mer spesialiserte behandlingsorienterte tiltak kan etableres som et bydelsomfattende tilbud da alle bydeler kanskje ikke vil ha forutsetninger for å etablere alle typer tiltak.

Vi vil bemerke til sist innledningsvis at det er viktig at bydelsbarnevernet er med som sentral premissleverandør i alt som dreier seg om utvikling av barnevern og tilgrensende tematikk i Oslo. Barnevernets kjernemandat er å kunne vurdere barn og unges livs- og omsorgsbetingelser. Det karakteristiske ved å jobbe med barnevern er å håndtere usikkerhet om barns ve og vel, både om hva de lever med, og om hvilke beslutninger som vil være best for fremtiden. Mange barn lever i utfordrende, utsatte og uakseptable livs- og omsorgssituasjoner, og barnevernet skal iverksette nødvendig dialog, samarbeid og utviklings- og endringsarbeid for at barnets beste skal ivaretas. Dette ansvaret sitter hundrevis av kontaktpersoner/saksbehandlere og deres ledere i Oslo med i dag. Rammene for det barnevernsfaglige skjønnet påvirkes av mange forhold, deriblant autonome fagpersoner. Vi håper byrådsavdelingen sørger for en god involvering i det videre utviklingsarbeidet - vi tror nøkkelen til styrket kvalitet og god samhandling i stor grad ligger her.

Kommentarer til høringsnotatet

Når det gjelder spørsmålene i oversendelsesbrevet om **situasjonsbeskrivelsen treffer og om det er områder som ikke dekkes i høringsnotatet**, så bevarer vi dette i det følgende.

Vi oppfatter at høringsnotatet gir en **realistisk beskrivelse av situasjonen og utfordringene** i barnevernet og i hvordan barnevernets oppgaver løses i Oslo i dag. Slik vi leser saken er det særlig følgende utfordringer, som vi gjenkjenner

- For lite tid i oppfølging av familiene og relasjonelt arbeid for de barnevernsansatte
- Hjelp utløses ikke raskt nok
- For lite breddekunnskap benyttet i møte med de ulike barna og familiene, inkludert flerkulturell kunnskap og levekårsperspektiv
- Ikke god nok ivaretagelse av ansatte som står i førstelinja - turnoverproblematikk
- Konsekvenser av valgt finansieringsordning

Vi oppfatter videre at høringsnotatet gir en **god sammenfatning av nyere kunnskap** om hva et godt barnevern er. Oslo kommune besitter mye ressurser og kompetanse knyttet til å ivareta og hjelpe sårbare barn og unge og deres familier. Mange grunnleggende innsatser er gjennomført for å skape et felles kunnskapsgrunnlag og forståelse av hvordan barn kan hjelpes best mulig så tidlig som mulig gjennom for eksempel barnehjernerne og Oslohjelpa. Mange av barnevernstjenestene har også utviklet egne tiltak og tilnærminger for å treffe sine målgrupper best mulig.

Det som ikke fremkommer så tydelig av saken er status for de enkelte bydelene: hva vurderes som henholdsvis hensiktsmessige og uhensiktsmessige forskjeller i bydelenes tilbud, hva påvirker kvalitet og hvordan vurderes dagens rammer og strukturer rundt det barnevernsfaglige ansvaret bydelene har. Her vil det ikke bare være viktig å se på den enkelte barnevernstjeneste, men å se på hvordan barnevernet inngår i samarbeid med barnehage, skoler, helsestasjoner, fritidstilbud, psykiske helsetjenester mm. Det kan være at byrådsavdelingen vurderer at de gjennom ulike rapporteringer og statistikk besitter kunnskap om dette, men dette fremkommer i liten grad i høringsnotatet. Kunnskapen om dette er etter vårt syn viktig for å kunne sette et hensiktsmessig **grensesnitt** både opp mot andre tjenester i og utenfor bydelen og kommunen, og ikke minst for eventuelt å kunne etablere et byomfattende tiltakstilbud som treffer behovet i de forskjellige bydelene.

Vi merker oss også at **kompetanseperspektivet knyttet til det barnevernsfaglige arbeidet som sådan ikke er trukket frem særskilt i saken**. Punkt 2.3. handler om styrking av ledelse- og kompetansestrukturer i barnevernet, men uten at det nye kompetansekravet som vil tre inn fra 2031 er nevnt. Vi vil anbefale at Oslo kommune ser nærmere på faktisk og etter hvert nødvendig kompetansenivå i barnevernet, for å sikre ivaretagelse av dette. Dette gir også grunnlag for en viktig diskusjon om innholdet i kompetansen, og en analyse av kompetansebehov bør gjennomføres for å treffe kompetansebehovene i fagfeltet. I en slik analyse bør en se på mulighetene for å knytte fastere til seg juridisk og psykologfaglig kompetanse i bydelsbarnevernet. Dette kan bidra til bedre kvalitet generelt, men særskilt i ulike faser av en barnevernssak som dreier seg om eksempelvis akutte situasjoner, omsorgsovertakelser, og oppfølging av ungdom med utfordrende atferd.

Vi merker oss også at **institusjonsbarnevernet i liten grad berøres i høringsnotatet**. Hva slags rolle og funksjon fyller institusjonene i dag, og hva slags behov skal de dekke i fremtiden? Hvordan kan bydelenes erfaringer og kunnskap om behov for ulike institusjonstiltak få en større betydning i utviklingen av institusjonsområdet, og hvordan bruke og videreutvikle institusjonene i tråd med å møte barn og unges behov.

Til sist vil vi bemerke at **tiltakene som skisseres er svært lite forpliktende**, og i liten grad kan sies å gi grunnlag for en kvalitetsreform i barnevernet i Oslo. Hvis byrådet ønsker å gjøre

barnevernet bedre, må det iverksettes tiltak knyttet til ressurser, ledelse og kompetanse. Vi gir i det følgende innspill til noe vi mener er viktig å iverksette snarlig.

Kommentarer til kapittel 1 i høringsnotatet - om Kvalitetsreform og situasjonen i Oslo

Det er viktig med **samtidighet** fra flere tjenester. Eksempelvis må skolen, barnevern, skolehelsetjenesten og BUP være samstemte og kunne sette inn tiltak samtidig. Etter vår erfaring avventer ofte BUP å sette inn tiltak/behandling i påvente av at barneverntjenesten flytter barn. Barn kan ha behov for tilrettelagt undervisning, hjelpetiltak fra barneverntjenesten og behandling i BUP parallelt, slik at man unngår at tiltak et sted avsluttes når et annet fra andre settes inn. Det er behov for at «Laget rundt barnet» drøfter behov og hvem som kan bidra med ulike tiltak, samtidig.

Oslo kommune har en intensjon om å benytte en **modell for samhandling BTI** (Bedre Tverrfaglig Innsats). Dette skal bidra til at barn, unge og familiene deres får nødvendig hjelp så tidlig som mulig. Dette gjelder særlig for familier det er knyttet bekymringer til. Modellen har tre grunnleggende formål knyttet til tidlig identifisering og intervensjon, bedre samordning av kommunalt (og statlig) tjenestetilbud og medvirkning. Vår erfaring er at det er et stort potensial knyttet til denne modellen og at den ikke er implementert systematisk. En stor svakhet er at Utdanningsetaten ikke er en del av dette.

Vi mener videre at tjenester må kunne sette inn tiltak mens barneverntjenesten fullfører en undersøkelse. Ofte avventes tiltak til undersøkelse er ferdigstilt i inntil 3-6 måneder. Dette oppleves ofte uforståelig både for barn, ungdom og foresatte.

Det er videre viktig med et **systematisk samarbeid mellom NAV og barnevern**. Uklarheter her bidrar til forsinkelser i tiltaksgjennomføring, at tiltak faller bort etc. Det er behov for tydeligere grenseoppganger mellom ytelser som bør gis fra NAV knyttet til levekårsutfordringer. Diskusjoner om ytelser mellom disse tjenestene skaper ytterligere utfordringer for barn og familier. Erfaringsmessig oppstår det ofte diskusjoner knyttet til omfang av ytelser, ekstra ytelser, ferie, aktiviteter for barn, ekstra ytelser grunnet slitasje på klær og utstyr. Ytelser som omhandler levekår, kostnader som kan omtales som normale knyttet til å ha barn bør etter vårt syn dekkes av NAV. Ytelser som omhandler spesielle behov knyttet til spesielle livssituasjoner, besøkshjem, støttekontakt, foreldreveiledning knyttet til barna, spesielle tiltak rettet mot barn med særlige behov bør dekkes av barneverntjenesten. Dette er svært viktig å avklare i Oslo kommune da det er svært ulik praksis i bydelene.

Vedrørende **systematisk samarbeid med skole og barnehage** mener vi at det også her er viktig å avklare hva som ligger innenfor deres mandat å iverksette av tiltak av tiltak og ikke. Vi mener at assistent, tilrettelegging, leksehjelp, veiledning til foresatte knyttet til hverdagen i barnehage og skole mv. tilligger barnehage og skoles ansvar. Videre må PPT i større grad inn i disse avklaringene.

I høringsnotatet står det at «**Dialog og informasjonsarbeid** som fremmer kunnskap om barnevernet er viktige faktorer for å bygge tillit». Vi mener det er helt sentralt å tilrettelegge for uformelle møteplasser mellom bydelens tjenester, barnevern, mer forebyggende tjenester og befolkningen, foreldre, barn og unge. Dette bør skjer som en naturlig del i lokalmiljøene, på skolene, i lokaler til trossamfunn, på kafeer, kjøpesentre og der folk ferdes, og bør være bydelens ansvar. Et eksempel er «Vi ses kafe», et uformelt konsept som er utprøvd i bydel Søndre Nordstrand. Her møtes befolkning, foreldre, ungdom og eldre for å utveksle erfaringer sammen med bydelens ansatte knyttet til ulike temaer. Vi mener det må avsettes ressurser spesifikt i den enkelte bydel for å følge dette opp mer systematisk i samhandling på tvers av tjenester og fagområder.

Vår erfaring gjennom dialog med både voksne, barn og ungdom, er redsel for at barnevernet tar barn ut av familien. Dette er noe som utfordrer **tillitsbygging**, og er et ferskvareområde – som krever innsats kontinuerlig blant annet for å nå nyankomne. Det bør ha et stort fokus og må jobbes systematisk med. Statistikk viser en nedgang i omsorgsovertakelser fra 2016. Endringene forklares at det å komme tidligere inn med forebyggende arbeid virker for å unngå omsorgsovertakelser. I tillegg trekkes det fram at å vokse opp i eget hjem anses som den beste løsningen for de aller fleste barn i et langsiktig perspektiv. Dette er kunnskap som må formidles i dialog særlig med ulike innvandremiljø, sammen med god informasjon om de ulike hjemmebaserte tiltakene barnevernet tilbyr.

Vedrørende meldinger som omhandler **ulike former for vold** i hjemmet så er dette et område i barnevernet som er svært ressurskrevende for barnevernet og ofte svært belastende for familier og for barn og ungdom som står i disse situasjonene. Vi mener dette er et område det må jobbes mer med på overordnet nivå i Oslo, for både å sikre vern av barn og unge, at det tas gode beslutninger, og at det er kompetente ansatte som jobber med dette.

- Hvordan man tilnærmer seg barnet og familien (kommer uanmeldt på skolen, vurderer å anmelde til politiet samtidig som undersøkelse i barnevernet starter opp mv.) kan skape mange utfordringer. Dette er et område som er vanskelig å standardisere uten at en har fokus på den kompetansen som den enkelte barnevernsarbeider innehar. For å kunne finne ut av mest hensiktsmessig tilnærming i den enkelte situasjon, der en forsøker å differensiere og arbeide systematisk, kreves ansatte med høy barnevernsfaglig kompetanse, er både ferdigheter, holdninger og analytisk tilnærming sammen med god oppfølging og veiledning fra andre kreves.
- Det er et mål for barnevernet å komme i kontakt med barnet og familien raskt når det mottas meldinger som omhandler vold i nære relasjoner. Barn skal snakkes med først, og det en ønsker å komme inn når familien er åpen og tilgjengelig, ofte umiddelbart etter en hendelse. Vi mener det må jobbes mer med å skille mellom ulike former for vold, for å kunne tilpasse hva slags tilnærming barnevernet inntar. Eksempelvis kan noen barn ha levd med vold mellom foreldre over tid der barnevernets valg av inngripen kan oppleves som overveldende og gjøre situasjonen

verre. I andre familier kan det være oppdragervold som krever andre tilnærminger for å endre situasjonen til beste for barnet. I noen familier er det omfattende og systematisk vold, kanskje med psykisk syke foreldre der det kreves omgående inngripen fra det offentlige. Det er viktig at barnevernets ansatte kan differensiere og tilpasse tilnærming og inngripen, og dette krever både tid, kompetanse og gode faglige støttestrukturer. Dette er fortsatt et område i barnevernet i Oslo som fortjener mer oppmerksomhet.

Innspill til tiltak som bør gjennomføres snarlig:

Vi vurderer at det er få konkrete tiltak som forplikter kommunen, bydelene og etaten på kort sikt i høringsnotatet. Det kan være en tilsiktet tilnærming, men ambisjonsnivået og mulighetsrommet for ønsket utvikling reduseres med dette. Vi mener at det er noen **tiltak som bør gjennomføres relativt raskt**, for å styrke innsatsen overfor utsatte barn og unge i nær fremtid og for å legge grunnlaget for den videre ønskete utviklingen. Dette handler også om barnevernets legitimitet – **byrådsavdelingen må kunne svare ut de utfordringene de selv skisserer eksisterer.**

Vi har noen forslag til tiltak som bør iverksettes snarlig i det nedenstående:

- Utvikle barne- og familieetaten, eventuelt et annet organ tilknyttet byrådsavdelingen, som et knutepunkt/fasilitator for utvikling av barnevernstjenestene i bydelene, jf. forslag i høringsnotatets punkt 2.4. I stedet for at hver bydel skal sitte med ansvar for å fortolke og lage prosesser for krav og forventninger som er nasjonale, kan dette skje i større grad fra sentralt hold. Mandatet til organet må handle om å fasilitere felles utviklingsarbeid, med premisser om at bydelsbarnevernet er med å definere innhold og mål, fordi det er de som skal gjennomføre endrings- og utviklingsarbeid lokalt. Et eksempel er arbeidet med å utvikle et felles veiledningsprogram.
- Utvikle tydeligere forventninger til samarbeid og rolleavklaring mellom Barne- og familieetaten og bydelsbarnevernet i komplekse barnevernssaker
- Sikre rammefinansiering av akutttilbud i regi av Barne- og familieetaten, slik at dette kan drives uavhengig av etterspørsel.
- Øke rammefinansieringen av Barne- og familieetaten med mål om utvidelse av et operativt byomfattende tilbud om mer spesialiserte hjelpetiltak til barn og familier. Et sentralt premiss er at Barne- og familieetatens tilbud er i tråd med bydelenes behov, dvs. utsatte barn og unges og deres familiers behov, slik at etatens oppgaver faktisk kompletterer og supplerer bydelenes barnevernstilbud i større grad for at Oslo som sådan får en mer helhetlig tiltakskjede. Det betyr at det er bydelene som må være med og avgjøre hva slags spesialiserte tiltak som bør være byomfattende.
- Systematisere arbeidet med utvikling av lærende organisasjoner. Eksempelvis starte et arbeid med alle ledergruppene i barnevernstjenestene i bydelene, med felles

læringsmål knyttet til det barnevernsfaglige arbeidet, jf. forrige punkt og jf. forslag i høringsnotatets punkt 2.3.

- Videreutvikle barnevernstjenestene som barnevernsfaglige spesialisttjenester med fokus på å styrke rammene for den barnevernsfaglige skjønnsutøvelsen
 - o tilrettelegge for nødvendig opprusting av masternivå jf. nye kompetansekrav – som samtidig må svare ut kompetansebehov knyttet til samarbeid med og ivaretagelse av de mest utsatte barn og unge med størst og mest sammensatte behov for å sikre riktig grad av barnevernsfaglig spesialisering. Et samarbeid med Oslo Met anses som hensiktsmessig og nødvendig, både knyttet til at de skal bygge opp 2 barnevernsfaglige mastergrader fra neste høst, men også fordi de har andre kliniske masterløp som er relevant for barnevernet. I tillegg er barnevernet i Oslo en sentral praksisarena for studenter som tar barnevernsfaglige studenter.
 - o bygge opp et rekrutteringsprogram for potensielle ledere i barnevernet. I tillegg bør det sørges for at det finnes faglige karriereveier for barnevernsansatte i kontaktpersonstillinger utover å bekle lederstillinger. Dette kan være stillinger som fagveiledere, tiltaksarbeidere, koordineringsansvarlige, fagutviklere mv. Det bør også stimuleres til hospitering og skifte av stillinger på tvers av tjenester, bydeler og etater.
 - o sikre at tariffoppgjørene treffer ansatte i barnevernet – om nødvendig prioritere opp ansatte i bydelsbarnevernet og i barne- og familieetaten
- Sørgje for at BTI som samhandlingsmodell etterfølges og implementeres på en bedre måte i Oslo. Utdanningsetaten må forpliktes til å ta del i dette arbeidet sammen med de andre instansene i bydelene.
- Bruke IP som verktøy i større grad for samordnet og samtidig hjelp, der barnevernsansatte i bydelene er ansvarlige for å koordinere og styre innsatsen for de aller mest utsatte barna og ungdommene.

Kommentarer til forslag til tiltakene i høringsnotatet

I det følgende vil vi forsøksvis besvare spørsmålene i oversendelsesbrevet knyttet opp mot punktene i høringsnotatet om **forslagene til tiltak er relevante for å nå målet om et trygt barnevern for alle, og om tiltakene er realiserbare i tjenestene.**

2.1 Barns rettigheter må implementeres i praksis

Vi er enig i tiltakene som skisseres her. Det er spennende med utvikling av en Oslostandard for samarbeid med barn i barnevernet, og vi antar at utvikling av denne skjer i tett samarbeid både med barn og unge selv, men også med kontaktpersoner som hver dag møter barn og unge fra de ulike bydelene.

2.2 Bedre strukturer for ansattes handlingsrom og fleksibilitet

Vi er enig i tiltakene som skisseres her.

Vi har en kommentar knyttet til det barnevernsfaglige perspektivet. Vi mener tiltakene mister sin styrke hvis en ikke har et tydeligere fokus på dette som berører vilkårene for den barnevernsfaglige skjønnsutøvelsen.

Som nevnt tidligere savner vi tematisering av utvikling av den barnevernsfaglige kompetansen i saken som sådan. Det skrives i saken at «Gode barnevernsarbeidere må kunne praktisere FNs barnekonvensjon slik at vi reelt oppfyller barnas menneskerettigheter, de må tenke etisk og kritisk, og samtidig inneha personlige egenskaper som gjør dem i stand til å samarbeide og skape tillit. Ansatte trenger ledelse, god tid, ressurser, trygghet og handlingsrom for å realisere dette». Vi mener Oslo kommune også må løfte det barnevernsfaglige perspektivet inn som en sentral del av de øvrige perspektivene. Det er denne kompetansen som er grunnlaget for barnevernets virksomhet, og et barnevern kan ikke operere uten det barnevernsfaglige og skjønnsutøvelsen som følger av dette.

Faglig autonomi, eller handlingsrom som er begrepet som benyttes i denne saken, handler om et spesifikt faglig utgangspunkt, som danner utgangspunkt for hvem som rekrutteres som ansatte inn i barnevernet og for hvordan barnevernsfaget skal utvikles i kommunen i samhandling med ulike kompetanseaktører. Selv om vi mener at barnevernet bør og skal være tverrfaglig, må hovedtyngden av ansatte ha en barnevernsfaglig utdanning, fra 2031 på masternivå. Det er ikke det samme hvem som forvalter barns menneskerettigheter eller har evne til å tenke etisk og kritisk med gode personlige egenskaper. Det må være personer med en barnevernsfaglig kunnskap og kompetanse som skal forvalte et barnevernsfaglig skjønn i komplekse kontekster, knyttet til blant annet terskelvurderingskompetanse som må gjennomsyre alle funksjonene i barneverntjenesten, fra mottak til undersøkelse og tiltak. Dette ber vi byrådsavdelingen merke seg. Det barnevernsfaglige kompetanseperspektivet må settes høyere på dagsorden. Dette er viktig for at barnevernet reelt sett skal kunne bli en spesialisttjeneste for å styrke utsatte barns livs- og omsorgsbetingelser, for å sikre fleksibilitet og handlingsrom gjennom godt faglig forsvarlig utøvelse av barnevernsfaglig skjønn.

2.3. Styrking av ledelse – og kompetansestrukturer i barnevernet

Vi er enig i tiltakene som skisseres her: Det er svært viktig å jobbe med ledelses- og organisasjonsutvikling for barnevernet. Målet må være lærende organisasjoner som driver videreutvikling basert på samhandling med andre og et kritisk blikk på egen virksomhet. Vi syns for øvrig at arbeidet som pågår i Nordstrand er interessant å bygge på, og mener dette arbeidet kan danne et viktig grunnlag for hele Oslobarnevernet.

Selv om vi støtter tiltakene vil vi vise til innspill til tiltak som bør gjennomføres raskt beskrevet lenger opp i saken, at ledernetverk bør iverksettes nå. Vi vil legge til at ledelse i barnevernet må ses på som en noe kollektivt, og vi anbefaler at en jobber for å se på ledergrupper mer enn enkelte lederfunksjoner i utviklingsarbeidet. Lederutviklingsnettverket bør derfor være større enn ledere og nestledere, men inkludere alle som på et eller annet nivå som skal drive lederskap. Samtidig må disse prosessene drives på en måte som virker og forplikter. Oslo kommune bør sikre samarbeid med kompetansemiljøer som kan bidra til gode resultater.

Videre oppfatter vi ikke at dette punktet inneholder forslag som dreier seg om å styrke kompetansestrukturene i barnevernet, slik overskriften antyder. Vi viser til kommentarer under punkt 2.2 om å sikre arbeid med det barnevernsfaglige perspektivet her, da punkt 2.2 og 2.3 i våre øyne henger tett sammen.

2.4 Likere tjenester og økt kvalitet

Vi er enig i tiltakene som skisseres her. Vi vil likevel bemerke, som vi også har trukket frem tidligere, betydningen av at utviklingen av Barne- og familieetaten eller et annet organ som kan bidra til å fasilitere utvikling som skjer i tett samskaping med bydelene. Det er bydelene som må kunne definere behovene de har, og Barne- og familieetaten eller et annet organs rolle må være å støtte opp under bydelsbarnevernets virksomhet. På grunn av bydelenes forskjellighet i sosioøkonomisk sammensetning, vil det også være forskjellighet i behovet for hvilken kompetanseoppbygging og tiltaksutvikling som skjer i de enkelte bydelene.

Hvis en ser punkt 2.3. i sammenheng med dette punktet, så bør Byrådsavdelingen etter vår vurdering se nærmere på strukturer og oppbygging av barnevernet med formål om vilkårene for likere tjenester og økt kvalitet er til stede i dag. Denne analysen er i liten grad gjennomført i denne saken, og kan være viktig for fremtidige grep og ambisjoner.

2.5 En helhetlig barne- og familietjeneste

Vi er enig i tiltakene som skisseres her. Vi vil samtidig gjenta vårt poeng om behovet for at barnevernet må kunne utvikles som en barnevernsfaglig spesialisttjeneste, da det alltid vil finnes barn som ikke kan hjelpes gjennom lavterskeltilbud eller tverrfaglig samarbeid alene. Noen barn og ungdom vil ha utfordrende livs- og omsorgssituasjoner selv om tjenesteapparatet og kommunen rigger seg godt. Da må bydelene og Oslo kommune også kunne svare på dette med høy barnevernsfaglig kompetanse nær de som trenger dette. Høyeste kompetanse bør være nærmest brukerne.

Det er videre viktig at barnevernsfaglig kompetanse sikres også inn i de mer universelt rettede innsatsene. Kunnskap om utsatte livs- og omsorgssituasjoner, herunder barnevernsfaglige utredningskompetanse og barnevernsfaglig endringsarbeid må inngå i en eventuell felles oppveksttjeneste. Dette er spesialisert kompetanse, som i tillegg har ansvar

for å forvalte barnevernsloven og øvrig lovverk. Vi mener derfor at et prinsipp som må tillegges i en utredning av en felles oppveksttjeneste er ivaretagelse av det barnevernsfaglige perspektivet.

2.6 Utprøving av nye arbeidsformer og organisering i barnevernet

Vi er enig tiltakene som skisseres her. Vi vil også her fremheve at vi savner det barnevernsfaglige perspektivet, som er utgangspunktet for den barnevernsfaglige aktiviteten. Uten at de barnevernsfaglige perspektivene danner utgangspunkt og ramme for forslagene, er det vanskelig å se for seg at utprøvingen får verdi. Vi mener det derfor er viktig at Oslo kommune ser dette arbeidet i sammenheng med Bufdirs arbeid med Barnevernsfaglig Kvalitetssystem herunder Barnets behov i sentrum og innføring av nytt fagsystem Modulus, som nettopp blant annet har jobbet mye med barnevernets undersøkelsessaker. Oslo Kommune er en av åtte kommuner som er tilknyttet dette prosjektet, DIGI Barnevern, og mener det bør dras veksler på dette fra byrådsavdelingens side.

Videre finnes det mye kunnskap om hva som virker, og gode arbeidsformer og hensiktsmessig organisering. Mange av bydelene har gjort ulike ting som bør kunne ha overføringsverdi til andre bydeler (grunnmodell for hjelpetiltak i Grorud, Life-prosjektet i Frogner mv.). Inspirasjon kan også hentes fra andre kommuner og Bufdir.

Det bør gjøres en systematisk kartlegging av hva som finnes og hva som kan iverksettes, for å kunne prioritere og peke tydeligere på ulike utprøvinger. Ikke minst må det avsettes ressurser. En måte å gjøre dette på er å stimulere bydelene i samarbeid til å drive mer utviklingsarbeid gjennom at byrådet avsetter penger som bydelene kan søke på, for eksempel etter modell fra læringsnettverkene hos statsforvalter. Dette gir bydelsbarnevernet mulighet til å drive utviklingsarbeid som fyller deres behov.

2.7 Styrking av organisering og finansiering av det kommunale tiltakstilbudet

Vi er enig tiltakene som skisseres her.

Vi mener akutt-tilbudet bør rammefinansieres så snart som mulig. Dette bør sikres uten at bydelenes økonomi påvirkes i denne omgang. Vi mener videre at Barne- og familieetaten burde kunne huse enkelte hjemmebaserte spesialiserte tiltak som et byomfattende tilbud. Dette bør også rammefinansieres.

Vi ser behovet for en utredning av finansieringsordningen, men også av strukturer og ansvarsforhold slik det fungerer i Oslo i dag. Dette er viktig for å kunne vurdere hvordan ressursene Oslo kommune har til rådighet kan benyttes mest mulig effektivt til beste for utsatte barn og unge.

Avslutning

Oslo kommune har alle forutsetninger for å videreutvikle et enda bedre barnevern i årene som kommer. Det finnes så mange dedikerte og dyktige ansatte, som ønsker å gjøre en forskjell for utsatte barn, unge og deres familier. Vi mener det er noen viktige veivalg som kan bidra til dette, og vi håper at våre meninger om dette fremkommer tydelig i dette notatet.

Vi vil avslutningsvis fremheve behovet for å sette lys på rekruttering av og det å beholde de dedikerte dyktige barnevernsfaglig ansatte. Byrådsavdelingen fremhever i høringsnotatet at det er en utfordring med høy grad av turnover. Et forhold er at det er krevende for en tjeneste stadig å skulle lære opp nye ansatte. Et annet minst like utfordrende forhold ved turnover er at dette direkte rammer oppfølging av barn, ungdom og foreldre og går ut over kvaliteten i det barnevernsfaglige arbeidet. Det er derfor svært viktig at det jobbes med trivsel i barnevernet i Oslo! Det må skapes rom for mestring og utvikling for de ansatte, med gode fellesskap og nødvendig støtte og veiledning i arbeidshverdagen.

Akademikerforbundet i Oslo deltar gjerne i samutvikling fremover om tiltak som kan fremme at folk trives i jobben i Oslobarnevernet, og derav gjør den beste jobben for barn og ungdom som trenger dette.

Med vennlig hilsen
Akademikerforbundet

Alfred Sørbo
forbundsleder

Anne Grønsund
leder BiA